

24. 7. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Opakované (opětovné) zastoupení obecným zmocněncem v civilním soudním řízení

V souladu s ust. § 24 odst. 1 ve spojení 27 odst. 1 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád (dále též jen „o.s.ř.“), je zakotvena možnost, aby se účastník občanského soudního řízení dal v tomto zastupovat zástupcem, kterého si zvolí, přičemž tímto zástupcem může být, mimo jiné, též kterákoliv plně svéprávná fyzická osoba. Nad rámec osob, vymezených v jednotlivých druzích profesionálního zastoupení dle § 25, 25a a 25b o.s.ř., může být touto osobou při splnění všech zákonných předpokladů i tzv. obecný zmocněnec.

Zákon v tomto ohledu stanoví pro obecného zmocněnce řadu podmínek, přičemž s jednou z nich, konkrétně opětovným zastupováním účastníka řízení tím obecným zmocněncem dle § 27 odst. 2 in fine o.s.ř., je výslovně spojena možnost soudu takové zastoupení (obecné zmocnění) nepřipustit. Vymezením obsahu, cíle, účelu a limitů uplatnění právní úpravy posléze citovaného ustanovení se zabývá níže uvedený text.

Stručně k vymezení pojmu „obecný zmocněnec“ a jeho rozsahu

Jak je již shora uvedeno, ust. § 27 odst. 1 o.s.ř. stanoví, že obecným zmocněncem je „*kterákoliv osoba, která je plně svéprávná*“.[\[1\]](#) Zároveň je nezbytné, aby tato osoba nebyla nezpůsobilá ve smyslu § 27 odst. 2 o.s.ř. Platí tudíž, že za obecného zmocněnce je označován zástupce účastníka soudního (potažmo i správního) řízení, který není profesionálem (zejména advokátem), zastoupení tohoto účastníka nevykonává jako svou hospodářskou činnost, své služby poskytuje většinou bezúplatně (k posléze uvedenému však srov. níže) a není z výkonu této funkce odpovědný. Lze proto říci, že tato činnost obecného zmocněnce je vnímána spíše jako osobní pomoc zastoupenému účastníku, nikoliv jako podnikání.[\[2\]](#) Samotný pojem „obecný zmocněnec“ je pojmem spíše doktrinálním, jelikož občanský soudní řád tento pojem neužívá a nahrazuje jej pojmem „zástupce“ (srov. § 27 odst. 1 in fine o.s.ř.).

Obecným zmocněncem se může stát (dle uvážení zmocnitele) kterákoliv zletilá osoba, která nebyla omezena ve svéprávnosti a která s takovým zmocněním souhlasí. Pod vymezením „kterákoliv osoby“ si lze představit též fyzickou osobu, která není občanem České republiky. Tuzemské občanství, popř. či státní občanství některého z členských států Evropské unie, tudíž není podmínkou pro vznik tohoto typu zastoupení, když obecným zmocněncem může být i cizinec[\[3\]](#), a shodně též osoba s bydlištěm mimo území České republiky. Platí ovšem, že v případě, kdy jako obecný zmocněnec zastupuje účastníka řízení osoba, která není znalá českého jazyka, nepožívá tento zástupce (na rozdíl od samotného účastníka řízení) právo jednat před soudem ve svém mateřském jazyce. Pokud bude v takovém případě nezbytné, aby soud ustanovit tlumočnicka, nebudou náklady s tím spojené hrazeny státem.[\[4\]](#)

Vzhledem k tomu, že obecný zmocněnec je zástupcem odlišným od profesionálních typů zastoupení (srov. shora), není překvapivé, že se lze v judikatuře soudů setkat s názorem, že se „**se nelze ztotožnit se závěrem, že nezpůsobilost k řádnému zastupování nemůže být dána, když obecný zmocněnec má právnícké vzdělání.** Takovýto paušální závěr neobstojí, neboť ani dosažení právníckého vzdělání nemůže apriorně vyloučit nezpůsobilost k řádnému zastupování v konkrétním

případě. Na druhé straně nelze ovšem souhlasit ani s tím, že by rozhodující pro řešení dané otázky bylo zjištění, na jaké vysoké škole zástupce dosáhl doktorátu či jaké znalosti právních předpisů projevil v průběhu řízení, či dokonce mimo jeho rámec. Je totiž třeba si uvědomit, že občanský soudní řád počítá se zastoupením účastníků na základě plné moci, **tzv. obecným zmocněncem, který nemusí mít vůbec právnické vzdělání (jediný předpoklad, který občanský soudní řád na zmocněnce klade, je způsobilost k právním úkonům - § 27 odst. 1). Tudíž stejně tak jako dosažení právnického vzdělání není bez dalšího důkazem o způsobilosti k řádnému zastupování, ani nedostatek takového vzdělání není bez dalšího důkazem o nezpůsobilosti k zastupování.**"[5]

Co se týče zastupování účastníka řízení, platí, že obecný zmocněnec je povinen jednat **osobně, nemůže se tedy nechat dále zastoupit** (tj. je zde zakotvena nepřipustnost další substituce). Obecnému zmocněnci lze v tomto ohledu udělit jak procesní plnou moc (ke všem úkonům v řízení), tak pouze prostou plnou moc. I u obecného zmocněnce tudíž platí obecné pravidlo výlučnosti zastoupení, kdy jeden účastník může mít pouze jednoho obecného zmocněnce; nepřichází tedy v úvahu společná procesní ani prostá plná moc udělená více obecným zmocněncům a není možné ani to, aby účastník udělil více plných mocí vedle sebe.[6] I obecný zmocněnec musí soudu své zástupčí oprávnění vyplývající z dohody o zastoupení uzavřené s účastníkem řízení prokázat (právě předložením plné moci). Shodně platí, že zastupování účastníka řízení obecným zmocněncem (jakožto subjektem, který není advokátem, tedy členem České advokátní komory, resp. v zákonem vymezených případech notářem) je možné toliko v řízeních před soudem I. či II. stupně (ve věcech civilních), nikoliv však v řízeních o dovolání, jelikož v těchto je ze zákona povinné zastoupení advokátem či notářem (srov. § 241 o.s.ř.). Shodně i judikatura dovodila, že zastoupení dovolatele obecným zmocněncem není přípustné.[7] Obdobný závěr se uplatní i ve vztahu k (nemožnosti) zastupování účastníka v řízení před Ústavním soudem (srov. § 29 zákona č. 182/1993 Sb., o ústavním soudu), popř. pro zastoupení stěžovatele v řízení o kasační stížnosti (srov. § 105 odst. 2 s.ř.s.). V případě nedostatku této podmínky řízení je povinností soudu řízení zastavit.

Bylo již zmíněno, že obecným zmocněncem může být kterákoliv plně svéprávná (srov. zejména § 15 odst. 2 ve spojení s § 30 obč. zák.) fyzická osoba (§ 27 odst. 1 o.s.ř.). Z judikatorní praxe lze však vyzorovat, že se soudy zabývaly specifickými případy, kdy tato základní podmínka byla naplněna, nicméně šlo o osoby ve zvláštním postavení (poměru) k účastníku řízení. Můžeme například zmínit, že Nejvyšší soud ČR řešil otázku, zda vyplývá zástupčí oprávnění fyzické osoby jakožto obecného zmocněnce ze skutečnosti, že je **zaměstnancem jiné fyzické osoby (účastníka řízení)**. Nejvyšší soud v posuzované věci dovodil, že "*zaměstnanec fyzické osoby může svého zaměstnavatele zastupovat v občanském soudním řízení jen na základě plné moci (§ 27 o. s. ř.). Existence pracovního poměru není pro vznik zástupčího oprávnění rozhodná.*"[8] Soudní praxe se dále setkala s případy, kdy účastníka nalézacího řízení zastupoval **soudní exekutor** v rámci své další činnosti ve smyslu § 74 písm. a) exekučního řádu, který uplatňoval nárok na odměnu podle (*pozn.: dnes již zrušené*) vyhlášky č. 484/2000 Sb. (dnes tedy nadále pouze vyhlášky č. 177/1996 Sb.). V předmětné věci bylo uzavřeno, že "*exekutor může poskytovat účastníkům právní pomoc, ale dle výslovné dikce § 74 odst. 1 písm. a) zákona č. 120/2001 Sb., exekučního řádu, až po vydání exekučního titulu a v souvislosti s jeho exekuční činností. Veškerá další činnost exekutora, v důsledku které mu vzniká nárok na odměnu dle vyhlášky č. 484/2000 Sb. a č. 177/1996 Sb. (§ 16 prováděcí vyhlášky č. 330/2001 Sb.), je taxativně uvedena v ustanovení § 74 a násl. exekučního řádu. Oprávnění k zastupování v nalézacím řízení však nelze pod žádné uvedené ustanovení exekučního řádu o další činnosti exekutora zahrnout. Nic však nebrání tomu, aby na základě udělené plné moci exekutorka v daném řízení zastupovala žalobce podle ustanovení § 27 odst. 1 o. s. ř. (tedy jako obecná zmocněnkyně).* V případě úspěchu účastníka zastoupeného exekutorem v nalézacím řízení však nelze tomuto účastníkovi přiznat právo na odměnu jeho zástupce dle vyhlášky č. 484/2000 Sb. a vyhlášky č. 177/1996 Sb." [9] Obdobně byla vyřešena otázka možnosti zastoupení

účastníka řízení **daňovým poradcem**, když Nejvyšší soud uzavřel, že „(...) *Daňovým poradcem tak účastník může být zastoupen pouze podle § 27 o. s. ř. jako tzv. obecným zmocněncem, přičemž i ve vztahu k daňovému poradci se uplatní veškerá omezení z citovaného ustanovení vyplývající, tj. zástupce musí jednat osobně, musí být způsobilý k řádnému zastupování a nesmí v různých věcech vystupovat opětovně (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2017, sp. zn. 30 Cdo 2609/2016).*“[\[10\]](#)

Specifickým případem, s nímž se lze v praxi setkat, je situace, kdy jako obecný zmocněnec zastupuje účastníka řízení **advokátní koncipient**, zapsaný v seznamu advokátních koncipientů České advokátní komory (ČAK). Byť ve smyslu relevantních ustanovení občanského soudního řádu (při splnění uvedených podmínek) nic nebrání tomu, aby koncipient mohl účastníka řízení zastupovat jako obecný zmocněnec, je třeba pamatovat na rozhodnutí Kárné komise ČAK ze dne 15. 2. 2002 sp. zn. K 94/01, v němž komise dospěla k závěru, že „*je závažným porušením povinnosti advokátního koncipienta, jestliže, **byť jen jednorázově**, vystupuje jako obecný zmocněnec.*“ V daném případě kárně obviněný advokátní koncipient vykonával koncipientskou praxi a zároveň na přelomu roku 2000 a 2001 bezplatně zastupoval svého známého v pozici obecného zmocněnce, aniž by informoval svého školitele. Kárný senát tohoto koncipienta shledal vinným ze závažného porušení jeho povinnosti vyplývající z ust. § 17 zák. č. [85/1996 Sb.](#), o advokacii, v platném znění, ve spojení s ust. § 38 odst. 1 a 2 tohoto zákona a ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 5 odst. 1 Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996 („Etický kodex“), se závazným stanoviskem, že: „*[J]akoukoli žádost o poskytnutí právních služeb musí každý advokátní koncipient vždy považovat za žádost, směřující nikoliv k jeho osobě, ale k advokátovi, u něhož vykonává svoji koncipientskou praxi, neboť pouze advokát je oprávněn k poskytnutí žádané právní služby. (...)*“[\[11\]](#) Citované rozhodnutí se nesetkalo se zcela pozitivní odezvou, když byl v něm citovaný závěr výslovně označen za „*nepřiměřené omezení oprávněných zájmů [advokátního] koncipienta*“[\[12\]](#) Obdobně bylo poté Kárnou komisí ČAK rozhodnuto i v případě, kdy advokát (školitel) souhlasil se zastupováním účastníka řízení advokátním koncipientem jakožto obecným zmocněncem, když bylo rozhodnutím senátu Kárné komise ČAK ze dne 16. května 2017, sp. zn. K 12/2017, dovozeno, že: „*je kárným proviněním, jestliže advokát připustí, aby advokátní koncipient, vykonávající u něho právní praxi, zastupoval klienta jako obecný zmocněnec.*“[\[13\]](#) Jak je patrné, uvedená rozhodnutí Kárné komise ČAK vymezují hranici mezi zastoupením účastníka řízení advokátem (advokátním koncipientem) oproti zastoupení obecným zmocněncem. Kárná komise ČAK k tomuto sama uvádí: „*Advokát a koncipient by se principiálně měli zdržet toho, aby při zastupování jednali jako obecní zmocněnci. S výjimkou případů, kdy advokát jedná ve své osobní věci, by měl při poskytování právního poradenství třetím stranám vystupovat vždy jako právník profesionál, který je k takové činnosti oprávněn z titulu dosaženého vzdělání a zákonné licence, která mu byla k poskytování právního poradenství udělena. (...)*“[\[14\]](#)

Jak dále vyplývá z usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. 5. 2003, sp. zn. 29 Odo 832/2001, popř. ze dne 25.11.2015, sp. zn. 30 Cdo 2320/2015, je-li rozhodováno podle § 27 odst. 2 o. s. ř. (srov. v *podrobnostech níže*), je rozhodováno i o právech a povinnostech zástupce (obecného zmocněnce), který se pro tento úsek řízení stává jeho **účastníkem**.

Smysl, cíl a účel ust. § 27 odst. 2 o.s.ř.

Cílem a účelem citovaného ust. § 27 odst. 2 o.s.ř. se opakovaně zabývaly české soudy. Například usnesení Nejvyššího soud ČR sp. zn. 30 Cdo 2320/2015, ze dne 25.11.2015, označuje za jeho hlavní účel „*zájem na ochraně účastníků řízení před nekvalifikovaným zastupováním osobami nenacházejícími se ve specifickém (profesionálním) postavení osoby práva znalé (především advokáta) a ochrana (v zásadě) výlučného postavení advokátů v systému ochrany práv, tedy ochrana před tzv. pokoutnictvím.*“ Obdobně též Ústavní soud ČR ve svém usnesení sp. zn. I. ÚS 2428/08, ze dne 10.2.2009, uzavřel, že „*(...) Instrument, který k slouží k zajištění nastíněného předpokladu*

právního státu, je tak (...) výkon advokacie, tedy služba kvalifikovaných právníků, kteří poskytují právní služby pro neomezenou veřejnost jako své povolání, při současném zakotvení některých omezení a podmínek výkonu advokacie, neboť ty ve svém souhrnu představují záruky odborné a morální úrovně jednotlivých advokátů, a tím i garanci kvality a též dostupnosti právní pomoci pro všechny (tato omezení a povinnosti advokátů slouží k ochraně jejich klientů). Poskytování právní pomoci advokací se tedy děje ve veřejném zájmu. Smyslem a účelem § 27 odst. 2 o.s.ř. je tedy zájem na ochraně jednotlivců jako účastníků řízení před nekvalifikovaným zastupováním osobami nenacházejícími se ve specifickém (profesionálním) postavení osoby práva znalé (především advokáta) a ochrana (v zásadě) výlučného postavení advokátů v systému ochrany práv.“

Jak bylo výše naznačeno, poskytování právních služeb za úplatu osobami práva neznalého, na které se nevztahuje zákonná úprava, především zákon o advokacii, se označuje jako tzv. pokoutnictví často též vinklářství.[15] Pokoutníkem je člověk, který bez patřičného vzdělání, „načerno“, poskytuje právní služby stejně jako advokát, který má pozastavenou činnost, případně byl vyškrtnut z evidence ČAK, či také obecný zmocněnec, který opakovaně zastupuje různé osoby v civilním řízení. Do roku 1964 byl pojem pokoutnictví legálním termínem, i dnes však je (i bez výslovné zákonné definice) mezi odbornou veřejností hojně užíván, a to zejména z důvodu, že nebyl nahrazen jiným zákonným ekvivalentem. Pokud je pokoutnictví provozováno ve větším rozsahu, může být posuzováno podle § 251 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, jako trestný čin neoprávněného podnikání. V současné době je pokoutnictví palčivým problémem řešeným ČAK.[16]

K otázce nepřipustnosti opětovnosti zastupování obecným zmocněncem

Východiskem právní úpravy § 27 odst. 2 *in fine* o.s.ř., týkající se **obecné nepřipustnosti opakovaného (opětovného) zastupování účastníka řízení týmž obecným zmocněncem v různých věcech**, je zajistit, aby se „z individuální volby obecného zmocněnce **nestalo podnikání, jež by fakticky obcházelo povinnosti pro profesionální poskytování právních služeb stanovené zvláštními předpisy, zejména zákonem o advokacii (kvalifikační předpoklady, bezúhonnost, povinné pojištění, kárná odpovědnost atd.)“**.[17] Vzhledem k tomu, že není úkolem soudu prokazovat, zda obecný zmocněnec jedná v rozporu s vymezeným účelem právní úpravy, zakotvuje zákon v citovanému ustanovení skutkovou podstatu tak, že za daných podmínek soud obecného zmocněnce ze zastupování **vyloučí** (srov. níže) a dále jedná s účastníkem přímo nebo s jeho jiným zástupcem, u něhož tato překážka zastupování nenastane.

K vymezení pojmu „opětovnosti“ zastupování obecným zmocněncem se vyjádřil Nejvyšší soud např. ve svém rozsudku ze dne 30.04.2014, sp. zn. 30 Cdo 2642/2013, kde uzavřel, že „**okolnost, zda obecný zmocněnec vystupuje v různých věcech opětovně, závisí na posouzení konkrétního případu. Takovým vystupováním lze zpravidla rozumět zastupování více než dvou účastníků ve věcech, které spolu skutkově nesouvisí, zastupování stejného účastníka ve více než dvou věcech skutkově spolu nesouvisejících apod.**, přičemž mezi jednotlivými případy je taková časová souvislost, která odůvodňuje závěr, že nejde o činnost jen ojedinelou nebo jednorázovou. Není rozhodné, zda obecný zmocněnec vystupuje jako zástupce u jednoho nebo u více soudů.“[18] Nejvyšší soud v této souvislosti dále doplnil, že při rozhodování podle § 27 odst. 2 *in fine* o. s. ř. posuzuje **pouze** otázku opakovanosti (opětovnosti) zastupování obecným zmocněncem v různých věcech, nikoliv již otázku úplatnosti či morální závadnosti takového zastupování.[19]

Při posuzování naplnění korektivu obecné nepřipustnosti opětovnosti zastupování účastníka řízení obecným zmocněncem je též klíčové uzavřít, že pouze objektivní stav opětovnosti zastupování zvoleného zmocněnce je relevantní, nikoli subjektivní vztah účastníka k němu. Pro vyslovení nepřipustnosti zastoupení obecným zmocněncem (srov. níže) tedy není samo o sobě významné zjištění ohledně subjektivního poměru (např. příbuzenství) mezi obecným zmocněncem a jím zastoupeným účastníkem.[20]

Ve vztahu k pojmu opětovnosti lze však zmínit, že významná časová prodleva (obecně trvající přinejmenším několik let) mezi zastupováním týmž obecným zmocněncem je skutečností, jež může vést k závěru, že byť obecný zmocněnec zastupoval účastníka řízení v jiné věci, není na místě § 27 odst. 2 o. s. ř. aplikovat, neboť se jedná o činnost ojedinělou.[\[21\]](#) Naopak v situaci, kdy by se jednalo o zastupování v např. průběhu několika po sobě následujících let, nelze k závěru o ojedinělém zastupování dospět.

Specifickou otázkou dále je, zdali má být při aplikaci § 27 odst. 2 *in fine* o.s.ř. přihlíženo k osobním poměrům (blízkému vztahu, osobnímu vztahu) mezi zastoupeným účastníkem řízení a obecným zmocněncem (srov. též výše). Judikatorní praxe v tomto duchu uzavřela, že závěr, že zastoupení účastníka řízení obecným zmocněncem je ve smyslu § 27 odst. 2 o.s.ř. nepřijatelné, jelikož jako zástupce vystupuje v různých věcech opětovně, **nelze eliminovat poukazem na blízký vztah obecného zmocněnce a zastoupeného.**[\[22\]](#) Jinými slovy bude uplatňovaný závěr, že v případě, kdy by se vycházelo z předpokladu, že osobní vztah k obecnému zmocněnci je při výkladu § 27 odst. 2 o. s. ř. rozhodný, je takový názor z pohledu obecného (procesního) práva nesprávný.[\[23\]](#) Byť je zjevné, že obecným zmocněncem účastníka může být (v zákonných mezích) jakákoliv plně svéprávní fyzická osoba [tj. kterákoliv třetí (cizí) osoba], a tedy tím spíše jím mohou být i **osoby svázané s účastníkem řízení** z nejrůznějších důvodů (např. zaměstnanec, zaměstnavatel, manžel, partner, příbuzný, osoba blízká, jiný účastník řízení, není-li ve střetu zájmů, apod.), vždy však musí být tyto osoby pro účely zastoupení zmocněny, když jejich zástupčí oprávnění nevyplývá z jiných mimoprocesních (osobních) vztahů k účastníkovi řízení.

Jistou **výjimkou** z výše uvedeného omezení budou představovat případy, kdy nelze bez dalšího dovést nepřijatelnost opětovného zastoupení obecným zmocněncem, a to z důvodu, aby takový postup soudu bezdůvodně nevedl k vylučování zastoupení v případech, kdy se opětovné zastoupení účastníkem může vyskytnout. Půjde zejména o **věci, které spolu skutkově souvisejí**, případy, kdy k řešení určité právní věci je třeba vést více řízení, která spadají časově v jeden celek, případně mohou s jednou věcí souviset časově po sobě následující řízení (například sporné řízení nalézací a pozůstalostní řízení). Tyto situace, kdy jeden obecný zmocněnec takto vedle sebe nebo po sobě zastupuje jednoho účastníka (případně i různé účastníky - právní nástupce), však bude v praxi spíše výjimečná.[\[24\]](#)

Důsledek porušení § 27 odst. 2 o.s.ř. a nepřijatelnost opětovného zastoupení

Ustanovení § 27 odst. 2 o.s.ř. výslovně normuje, že dojde-li k naplnění zde uvedených podmínek (včetně opětovnosti zastoupení ze strany obecného zmocněnce), uplatní se postup, kdy soud **rozhodne ve formě usnesení (a to i bez návrhu, tj. ex offio)** o nepřijetí takového zastoupení. Skutečnosti předvídané v § 27 odst. 2 o.s.ř. totiž představují neodstranitelný nedostatek podmínek řízení na straně zástupce (obecného zmocněnce), pro něž jej soud z řízení vyloučí rozhodnutím, kterým vysloví nepřijatelnost zastoupení. Podmínky řízení zkoumá soud z úřední povinnosti, přičemž platí, že má-li soud (popř. byť i jediný člen senátu) za to, že v řízení vystupuje jako zmocněnec osoba nezpůsobilá zastupovat účastníka řízení, je oprávněn tuto skutečnost adekvátním způsobem prověřit.[\[25\]](#) V případě, že je zjištěn citovaný nedostatek podmínek řízení ve smyslu § 27 odst. 2 *in fine* o.s.ř., má **soud povinnost (nikoliv pouze možnost) rozhodnout, že takové zastoupení nepřijmí.** Tento závěr vyplývá též z rozhodovací praxe, kde bylo dovozeno, že „zjistí-li soud v občanském soudním řízení, že fyzická osoba, jež se nenachází ve specifickém (profesionálním) postavení osoby znalé práva (advokát, notář, exekutor atd.), vystupuje v různých věcech **opětovně, je jeho povinností, nikoliv snad možností spočívající na uvážení ad hoc, aby rozhodnutím ve smyslu ustanovení § 27 odst. 2 o. s. ř. zastoupení účastníka takovou fyzickou osobou (zástupcem) nepřijmí.** Ve smyslu ustanovení § 27 odst. 2 o. s. ř. je nepřijatelné zastupování obce fyzickou osobou, která opětovně vystupuje jako zástupce obce (byť) v druhově stejných a skutkově

obdobných právních věcech.“[26]

Usnesení o nepřipuštění zastoupení obecným zmocněncem musí z hlediska svého obsahu zahrnovat výrok, který je **dostatečně určitý**, musí tedy z něj být jasně patrné, jaké zastoupení a kterého účastníka řízení se nepřipouští, a tento výrok musí být opřen o konkrétní ustanovení zákona.[27] Obdobně bylo dovozeno, že postup soudu, kterým by tento obecnému zmocněnci neumožnil výkon zástupčí činnosti pouhým neformálním sdělením nebo faktickými úkony, by byl v rozporu se zákonem.[28] Platí též, že příslušné usnesení musí být **odůvodněno**.

Rozhodnutí (usnesení) soudu o nepřípustnosti zastoupení obecným zmocněncem musí být **doručeno** nejen obecnému zmocněnci, ale i zastoupenému, v jehož ruce tkví možnost zjednat nápravu tím, že si ustanoví nového (způsobilého) zástupce.[29] Proti usnesení o nepřípustnosti zastoupení obecným zmocněncem je přípustné odvolání (lhůta pro podání odvolání běží ode dne doručení usnesení obecnému zmocněnci), popř. dovolání.[30] Korbel v tomto ohledu uzavírá, že podle převažující soudní praxe nejde v tomto případě o usnesení, kterým se pouze upravuje vedení řízení ve smyslu § 202 odst. 1 písm. a) o.s.ř. [31] Procesní úkony, které obecný zmocněnec učiní jako zástupce účastníka řízení do okamžiku nabytí právní moci usnesení o nepřípustnosti zastoupení, jsou účinné.[32]

Dospěje-li soud v průběhu řízení k závěru, že došlo k naplnění podmínek uvedených v § 27 odst. 2 o. s. ř., vysloví nepřípustnost zastoupení obecným zmocněncem, **aniž by činil závěr, zda byly naplněny veškeré aspekty pokoutnictví, či že by obecného zmocněnce jakkoliv postihoval** (např. uložením pokuty, či zamezením v zastupování v budoucích řízeních). Bylo by proti smyslu věci, aby soud v občanskoprávním řízení složitě prokazoval, zda obecný zmocněnec skutečně pokoutnictví provozuje či naopak zjišťoval okolnosti svědčící o opaku. Cílem vykládaného ustanovení je totiž především zajištění průběhu civilního procesu, jež povede k rychlé a účinné ochraně práv.[33]

Je též podstatné připomenout, že se v případě, kdy soud rozhodne v souladu s podmínkami § 27 odst. 2 o.s.ř. o nepřípustnosti zastoupení obecným zmocněncem, nejedná o neoprávněný zásah do základních práv účastníka řízení, zejména pak do práva na spravedlivý proces. Jak bylo ostatně dovozeno judikatorně, pokud účastník řízení projeví vůli být zastoupen obecným zmocněncem, **nepožívá tento vztah ochrany na úrovni ústavněprávních předpisů**. Ústavněprávní rovina nezaručuje právo na jakékoliv zastoupení účastníka řízení, ale zajišťuje právo na volbu kvalifikované, tj. právní pomoci.[34] Jinými slovy platí, že není-li v souladu se zákonem zastoupení obecným zmocněncem připuštěno, jedná se toliko o nepřipuštění výjimky z obecného pravidla, že poskytování právních služeb je vyhrazeno advokátům, **nikoliv o zásah do práva na právní pomoc**.

Zvláštní otázkou, kterou se soudy opakovaně zabývaly, souvisí s častou námitkou účastníků řízení, reagující na usnesení soudu o nepřípustnosti opětovného zastoupení obecným zmocněncem, že takové rozhodnutí je v rozporu s právními předpisy proto, že obecný zmocněnec zastupoval účastníka řízení **zdarma (tj. bez nároku na odměnu, bezúplatně)**. Touto námitkou se ve své praxi zabýval především Ústavní soud.[35] Byť je obecným východiskem, že zastupování účastníka řízení není předmětem hospodářské činnosti obecného zmocněnce (jakožto neprofesionála), tedy obecný zmocněnec nemá zastupovat účastníky systematicky a za účelem výdělků, je typické, že obecní zmocněnci nezřídka poskytují právní služby za finanční odměnu.[36] Jak ovšem dovodila rozhodovací praxe soudů, platí, že samotná "úplatnost" není zákonným znakem obecného zastoupení a zákonný důvod nepřípustnosti obecného zastoupení ve smyslu § 27 odst. 2 o. s. ř. tudíž nezakládá.[37] Není proto rozhodné, zdali obecný zmocněnec zastupuje účastníka řízení za odměnu či nikoliv; pokud však budou naplněny podmínky dle § 27 odst. 2 o.s.ř., bude soud povinen svým usnesením rozhodnout o nepřipuštění zastoupení ze strany obecného zmocněnce. Na straně druhé však platí, že ani odměna obecného zmocněnce, byla-li mezi jím a zastoupeným sjednána, ani jeho případná ztráta na výdělků nepatří k nákladům řízení ve smyslu § 137 odst. 2 o.s.ř. K nákladům řízení patří pouze hotové výdaje

obecného zmocněnce, které účelně vynaložil za účastníka v daném řízení (§ 137 odst. 1 o.s.ř.).[\[38\]](#)

Závěr

Je zřejmé, že ačkoliv je zákonná úprava na první pohled bez významnějších výkladových obtíží, ukazuje soudní praxe, že tomu tak není. Jedním z výslovných omezení v otázce zastupování účastníka řízení obecným zmocněncem je obecná nemožnost, aby takový zmocněnec zastupoval účastníka (účastníky) řízení opětovně, tj. případy zastupování více než dvou účastníků ve věcech, které spolu skutkově nesouvisí, či zastupování stejného účastníka ve více než dvou věcech skutkově spolu nesouvisejících. Při posuzování naplnění podmínek dle § 27 odst. 2 *in fine* o.s.ř. je však vždy nezbytné hodnotit relevantní skutečnosti ve vztahu ke konkrétnímu případu. Pro rozhodnutí soudu jsou poté klíčové toliko objektivní stav opětovnosti zastupování obecného zmocněnce je relevantní, nikoli jeho subjektivní vztah k účastníku řízení. Shodně není rozhodné, zdali obecný zmocněnec vykonává zastoupení za úplatu, zdali má právnické (či jiné specifické) vzdělání, zdali je či není občanem České republiky (popř. Evropské unie) nebo zdali má trvalý pobyt v tuzemsku. Shodně je podstatné, že zastoupení účastníka řízení probíhá na základě dohody o zastoupení osvědčené plnou mocí, nikoliv na základě jakkoliv blízkého (či jiného zvláštního) poměru mezi zmocněncem a účastníkem řízení. Jsou-li však naplněny předpoklady pro nepřipuštění zastoupení, je soud *ex offio* povinen rozhodnout o vyloučení obecného zmocněnce. Z výše uvedeného pravidla jsou připuštěny pouze specifické výjimky, založené na skutkové či blízké časové souvislosti. Za pozornost stojí nikoliv explicitně zákonné, avšak z rozhodovací praxe Kárné komise ČAK vyplývající zapovězení zastoupení účastníka řízení advokátním koncipientem jako obecným zmocněncem.

Luděk Tichý,
právní asistent

Mgr. Bc. Matěj Stolejda,
advokátní koncipient

SEDLÁČEK VACA & SPOL.
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ · LAW OFFICE · RECHTSANWALTSKANZLEI

[Sedláček, Vaca & spol., advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Dlouhá 705/16,
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 779 970

e-mail: info@ak-sv.cz

[1] Do 31.12.2013 zněla věta první ust. § 27 odst. 1 o.s.ř. takto: „Účastník se může dát zastoupit také kteroukoliv fyzickou osobou, která má způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu.“ Nutno však říci, že i přes terminologické změny vyvolané účinností zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, je smyslu tohoto ustanovení shodný.

[2] Srov. Jirsa, J.: Občanské soudní řízení: soudcovský komentář : podle stavu k 1.3. 2019. Kniha I, § 1-78g občanského soudního řádu : podle stavu k 1.3. 2019. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7598-366-4, s. 201 an.

[3] Srov. též např. rozsudek Nejvyššího soud ČR ze dne 24.2.1999, sp. zn. 32 Cdo 1206/98, R 2/2000 civ.

[4] Jirsa, J., op. cit. č. 2, s. 201 an.

[5] Srov. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7.12.1993, sp. zn. 16 Co 445/93.

[6] Svoboda K., Smolík P., Levý J., Šínová R. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 137.

[7] Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 21 Cdo 4/2011, ze dne 28. 2. 2012.

[8] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.3.2001, sp. zn. 21 Cdo 1841/2000.

[9] Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26.3.2004, sp. zn. 18 Co 572/2003. Srov. též Jirsa, J., op. cit. č. 2, s. 201 an.

[10] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.10.2017, sp. zn. 30 Cdo 4644/2015.

[11] Sběrka kárných rozhodnutí České advokátní komory 2002 - 2003. Česká advokátní komora, Praha, 2004, s. 67 an. K dispozici >>> [zde](#) [cit.: 2020-06-24].

[12] Stavělík, P.: K možnosti advokátního koncipienta vystupovat jako obecný zmocněnec. Bulletin advokacie. Roč. 2005, č. 2, s. 62 an.

[13] Srov. Bulletin advokacie, roč. 2017, č. 10, s. 70.

[14] Tamtéž.

[15] Oba tyto výrazy pocházejí z německého výrazu Winkelschreiberei, případně Winkeladvokat.

[16] Srov. tzv. Deska (ne)cti. K dispozici >>> [zde](#).

[17] Jirsa, J., op. cit. č. 2, s. 201 an.

[18] Srov. shodně též např. usnesení Nejvyššího soudu ČR dne 25.11.2015, sp. zn. 30 Cdo 2320/2015.

[19] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23.06.2015, sp. zn. 30 Cdo 2281/2014.

[20] Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 2. 2009, sp. zn. I. ÚS 2428/08; dále též usnesení Nejvyššího soudu ČR dne 25.11.2015, sp. zn. 30 Cdo 2320/2015.

[21] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR dne 25.11.2015, sp. zn. 30 Cdo 2320/2015.

[22] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR dne 25.11.2015, sp. zn. 30 Cdo 2320/2015.

[23] Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 31. 10. 2006, sp. zn. III. ÚS 96/06. Obdobně poté např. usnesení Ústavního soudu usnesení ze dne 19. 2. 2014, sp. zn. II. ÚS 325/14, ze dne 31. 8. 2011, sp. zn. III. ÚS 2058/11, ze dne 11. 7. 2011, sp. zn. I. ÚS 1298/11, ze dne 10. 3. 2011, sp. zn. II. ÚS 447/11, ze dne 25. 10. 2010, sp. zn. IV. ÚS 2338/10, ze dne 26. 11. 2008, sp. zn. I. ÚS 2426/08, ze dne 28. 2. 2008, sp. zn. II. ÚS 2389/07, ze dne 10. 2. 2009, sp. zn. I. ÚS 2428/08, ze dne 16. 9. 2010, sp. zn. IV. ÚS 2319/10, či ze dne 4. 8. 2005 sp. zn. I. ÚS 698/04.

[24] Svoboda K., Smolík P., Levý J., Šínová R. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 138.

[25] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 6. 2015, sp. zn. 30 Cdo 2281/2014.

[26] Srov. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 30.10.2007, sp. zn. 10 Co 839/2007.

[27] Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8.6.1993, sp. zn. 10 Cmo 254/93: „Ustanovení § 27 odst. 2 o. s. ř. neodpovídá výrok ve znění "soud nepřipouští zastoupení účastníka řízení". Ve výroku usnesení musí být uvedeno, jaké zastoupení se nepřipouští a také z kterého ustanovení právního předpisu se dovozuje závěr, že zástupce není způsobilý k řádnému zastupování.“

[28] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12.02.1998, sp. zn. 24 Cdo 168/98.

[29] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 6.5.2003, sp. zn. 29 Odo 832/2001.

[30] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR dne 25.11.2015, sp. zn. 30 Cdo 2320/2015.

[31] Korbelt in: Jirsa, J., op. cit. č. 2, s. 201 an.

[32] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 4. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1301/97, R 23/2000 civ.

[33] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR dne 25.11.2015, sp. zn. 30 Cdo 2320/2015.

[34] Srov. např. usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 4.8.2005, sp. zn. I. ÚS 698/04, usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 96/06, ze dne 31. 10. 2006, či usnesení Ústavního soudu ze dne 26.11.2008, sp. zn. I. ÚS 2426/08.

[35] Srov. např. usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 4.8.2005, sp. zn. I. ÚS 698/04, usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 96/06, ze dne 31. 10. 2006, či usnesení Ústavního soudu ze dne 26.11.2008, sp. zn. I. ÚS 2426/08. Shodně však též např. usnesení Nejvyššího soudu ČR dne 25.11.2015, sp. zn. 30 Cdo 2320/2015.

[36] Srov. např. Žďárský, Z: Výběr ze soudní judikatury k trestnému činu neoprávněného podnikání a k trestným činům souvisejícím. Státní zastupitelství, roč. 2012, č. 6, str. 59 an.

[37] Srov. obdobně např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23.06.2015, sp. zn. 30 Cdo 2281/2014.

[38] Jirsa, J., op. cit. č. 2, s. 201 an.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)

- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)